

SIMON KUNNAN HANKINTAOHJE

Hyväksytty hallituksen päätöksellä 21.6.2017

Sisältö

1. Yleistä.....	2
1.1 Hankintaohjeiden soveltaminen	2
1.2 Yleiset hankintaperiaatteet	3
1.3 Yhteishankinta ja kuntien välinen hankintayhteistyö.....	3
1.4 Laatuvaatimukset.....	4
1.5 Laadunvarmistus ja -valvonta	5
1.6 Saatavuus ja varastointi.....	5
1.7 Hankinta leasingrahoitukseen	5
2. Hankintamenettelyt.....	6
2.1 Hankintamenettelyt kansallisen kynnysarvon alittavissa hankinnoissa...6	
2.2 Hankintamuodot kansallisen kynnysarvon ylittävissä, mutta EU kynnysarvon alittavissa hankinnoissa	8
2.3 Hankintamuodot EU- kynnysarvon ylittävissä hankinnoissa.....	10
Puitejärjestely.....	12
2.3.3 Hankinta ilman kilpailuttamista (suora hankinta)	12
3. Hankinnoista ilmoittaminen.....	12
3.1 Ilmoittamisvelvollisuudesta	12
3.2 Ennakkoilmoitus/Kausi-ilmoitus.....	12
3.3 Hankintailmoitus.....	13
3.4 Jälki-ilmoitus	13
4. Hankintakilpailu ja tarjousmenettely	13
4.1 Tarjousten pyytämisen yleiset periaatteet.....	13
4.2 Tarjouspyynnön sisältö	14
4.3 Valintaperusteiden asettaminen.....	14
4.4 Määräajat.....	15
4.5 Ehdokkaiden ja tarjoajien valinta	15
4.6 Tarjousten vastaanotto ja avaaminen	16
4.7 Tarjousten hylkääminen.....	16
4.8 Tarjousten arviointi ja toimittajan valinta	16
4.9 Hankintapäätös ja sen pöytäkirjaus	16
5. Sopimusmenettely	16
5.1 Sopimuksen tai tilauksen tekeminen.....	16
5.2 Ennakot.....	17
5.3 Vakuudet.....	17
5.4 Tavarantoimituksen vastaanotto tai palvelun ja urakan hyväksyminen.....	17
6. Erinäiset määräykset	17
6.1 Esteellisyys ja kilpailuneutraalisuus	17
6.2 Asiakirjojen julkisuus ja salassapito	17

1. Yleistä

1.1 Hankintaohjeiden soveltaminen

Sen lisäksi, mitä julkisista hankinnoista annetussa laissa (1397/2016) eli hankintalaissa julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista ja vesi- ja energiahuollon, liikenteen ja postipalvelujen alalla toimivien yksiköiden hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista hankinnoista annetussa laissa (1398/2016) eli erityisalojen hankintalaissa ja niitä täydentävissä säädöksissä, kuntalaissa ja hallintolaissa säädetään sekä kunnan taloussäännössä määrätään, noudatetaan Simon kunnan kuuluvien hankintayksiköiden hankinnoissa näitä ohjeita.

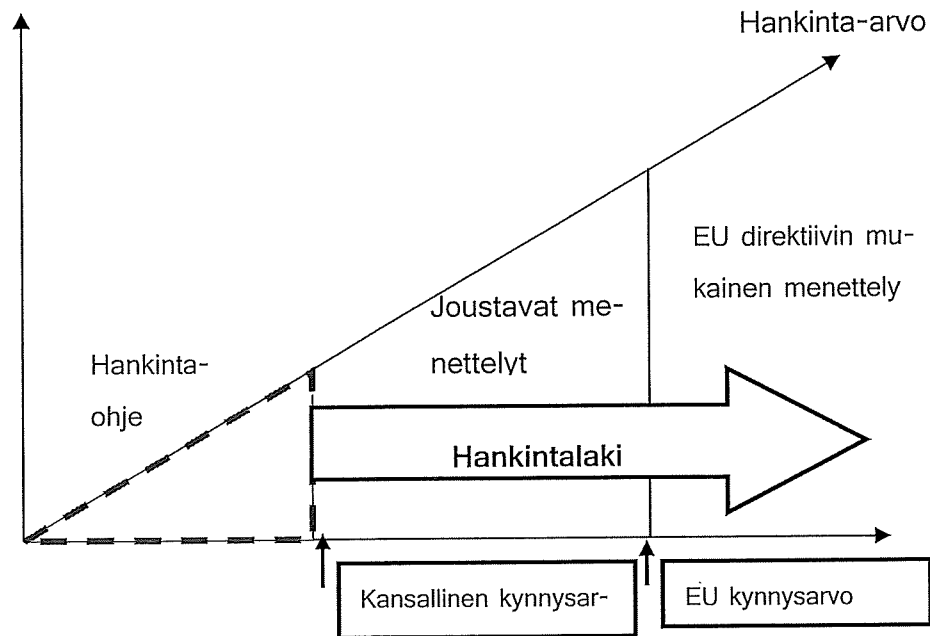
Hankintalain tarkoittamalla hankinnalla tarkoitetaan organisaation ulkopuolelta tapahtuvaa tavaroiden ja palvelujen ostamista, vuokraamista tai siihen rinnastettavaa toimintaa sekä urakalla teettämistä.

Hankinnan rahoitustapa ei vaikuta hankintalainsäädännön soveltamiseen. Aina kun hankinnan suorittaa hankintalaissa tarkoitettu hankintayksikkö, sovelletaan lakia julkisista hankinnoista rahoitustavasta riippumatta. Näin mm projekti- ja hankerahoituksella suoritettavat materiaalin ja palveluiden ostot tehdään noudattamalla Simon kunnan tavanomaista hankintakäytäntöä ja yleistä hankintaohjetta. Samalla tulee huomioida rahoituspäätöksissä mainitut hankinnan erityisehdot.

Kunnan tai kuntakonsernin sisäisissä hankinnoissa ei ole kilpailuttamisvelvollisuutta. Näissäkin hankinnoissa voidaan kuitenkin soveltuvin osin noudattaa hankintaohjeita, jos hankintayksikössä sovelletaan ns. tilaaja-tuottaja-järjestelmää. Hankinnan säilyminen kuntakonsernin sisäisenä sidosyksikköhankintana arvioidaan hankintalain 15 §:n ja oikeuskäytännön perusteella. Vastaavasti hankintalain mukaan arvioidaan, onko kuntien yhteistoiminnan kohdalla kysymys kaupallisesta taloudellista vastiketta vastaan tapahtuvasta hankinnasta vai laaja-alaisemmasta hankintalain soveltamisalan ulkopuolelle jäävästä yhteistoiminnasta.

Hankinnat jakaantuvat taloudellisen arvon perusteella **kolmeen eri ryhmään**

- 1) hankintalaissa tarkoitettujen kansallisen kynnysarvon alittaviin
- 2) kansallisen kynnysarvon ylittäviin ja
- 3) EU-kynnysarvon ylittäviin hankintoihin.

Simon kunnan hankintaohjeita sovelletaan kaikkiin Simon kunnan työyksiköihin ja laitoksiin. Käytännössä ohjeiden merkitys korostuu kansalliset kynnysarvot alittavien hankintojen kohdalla (pienhankinnat), joihin ei sovelleta hankintalain velvoitteita. Hankintaohjeessa annetaan toimintaohjeita myös kansalliset kynnysarvot ylittäviin hankintoihin, joiden kohdalla on lisäksi otettava huomioon mahdolliset hankintalain ja -asetuksen yksityiskohtaiset velvoitteet.

1.2 Yleiset hankintaperiaatteet

Hankinnat on suoritettava taloudellisesti ja tarkoituksenmukaisesti. Hankinnoissa on käytettävä hyväksi olemassa olevat kilpailuolosuhteet (HL 2 §). Tarjouksista tulee hyväksyä se, joka on kokonaistaloudellisesti edullisin tai hinnaltaan halvin sen mukaan kuin tarjouspyynnössä on esitetty.

Hankinnoissa on noudatettava hankinnan suuruudesta riippumatta avoimuuden, tasapuolisuuden ja syrjimättömyyden periaatteita. Tarjoajaehdokkaita ja tarjouksentekijöitä on kohdeltava sekä saatuja tarjouksia on käsiteltävä näiden periaatteiden mukaisesti hankintaprosessin eri vaiheissa.

1.3 Yhteishankinta ja kuntien välinen hankintayhteistyö

Kunta päättää, mitkä hankinnat toteutetaan hajautetusti tai keskitetysti. Eri vas-

tuualueiden tarvitsemat samankaltaiset tuotteet tai palvelut tulee mahdollisuuksien mukaan hankkia keskitetysti organisaation puitteissa.

Hankintalain 20 §:n tarkoittamat yhteishankintayksiköt on perustettava ja niiden tehtävät määrättävä lain edellyttämällä tavalla. Hankintayksiköt voivat tällöin käyttää hyväkseen perustetun yhteishankintayksikön kilpailuttamia puitejärjestelyjä. Yhteishankintayksiköt voivat kilpailuttaa myös hankintayksiköiden tarvitsemia erillisiä tavaraeriä, palveluja tai rakennustöitä.

1.4 Laatuvaatimukset

1.4.1 Yleiset laatuvaatimukset

Hankintayksiköllä on oikeus päättää hankittavan tavaran, palvelun ja rakennustyön sisällöstä, laajuudesta ja laadusta. Laadun määrittäminen tapahtuu kunkin toiminta-alueen erityistarpeiden pohjalta. Hankintayksiköllä on perusvastuu siitä, että laatuvaatimukset asetetaan riittävän korkeiksi.

Hankinnoissa on huolehdittava siitä, ettei laatuvaatimuksia aseteta korkeammiksi, kuin mitä kulloinkin on tarpeellista. Tarjouspyyntöasiakirjoihin on sisällytettävä kaikki hankinnan toteuttamisen kannalta tarpeelliset laatu koskevat tiedot, jotta kilpailuun osallistuvat voivat saada oikean käsityksen tilaajan tarpeista ja hankkeen yksityiskohdista. Muita kuin tarjouspyyntöasiakirjoissa esitettyjä vaatimuksia ei voida käyttää tarjousten vertailussa.

Tarjouspyynnössä esitettävät laatu koskevat vaatimukset voivat koskea esimerkiksi:

- toimittajan toiminnallisia valmiuksia, ellei niitä ole voitu ottaa riittävästi huomioon jo yrityksen kelpoisuutta arvioitaessa
- tavaraan, palveluun tai rakennustyöhön kohdistuvia ominaisuuksia
- laadunvarmistusta
- sovellettavia standardeja
- teknisiä erityisvaatimuksia
- koulutusta, kokemusta
- ympäristövaikutuksia
- energian säästöä
- huoltoa
- kestäväää kehitystä.

1.4.2 Tekniset eritelvät

Jos tarjouspyyntöasiakirjat sisältävät tavaran ominaisuuksia koskevia vaatimuksia, kuten teknisiä eritelmiä, ne tulee laatia noudattaen EU:n puitteissa vahvistettua yleistä hankintasanastoa (CPV). Hankintasanasto perustuu EU:n parlamentin ja neuvoston asetukseen n:o 2195/2002. Hankintasanastoa käytetään hankinta-asetuksen mukaisesti suppeammin EU-kynnysarvot ylittävissä hankinnoissa verrattuna ne ylittäviin hankintoihin.

Tehtävän määrittelyä koskevia teknisiä eritelmiä ei saa laatia siten, että ainoastaan tietyn valmistajan tuote voi tulla kysymykseen.

1.5 Laadunvarmistus ja -valvonta

Tavaran, palvelun tai rakennustyön laatu määritellään lähtökohtaisesti tarjouspyynnössä ja sen teknisissä liitteissä.

Tilaaaja voi laatujärjestelmän sijasta edellyttää toimittajalta muuta dokumentoitua laadunvarmistusta.

Laadunvarmistuksen kohdalla voidaan viitata eri toimialoja koskevien yleisten sopimusehtojen mahdollisiin laadunvarmistusta koskeviin määräyksiin.

Laitehankinnan osalta, ennen hankintapäätöksen tekoa voi olla tarpeen ottaa laite koekäyttöön. Laitteiden ottamisesta koekäyttöön päättävät tulosyksiköiden vastuuhenkilöt. Laitteita otettaessa koekäyttöön, on laitteen koekäytöstä tehtävä laitteen omistavan yrityksen kanssa kirjallinen koekäytösopimus.

1.6 Saatavuus ja varastointi

Jos tavaraa on jatkuvasti kohtuuhintaan saatavissa, tarpeetonta varastointia on vältettävä. Hankintayksikön oma käyttövarasto on muutoinkin mitoitettava niin, että se on kustannusten ja toiminnan kannalta on optimaalinen. Hankinnasta ja varastoinnista poikkeusoloja varten (velvoitevarastointi) on säädetty erikseen.

1.7 Hankinta leasingrahoitukseen

Kunnalla on käytössä leasingrahoitus sopimus (laiterahoitus), jonka kautta tuotteita voidaan hankkia osarahoituksella. Käytettävät rahoitusajat ovat 24 – 60 kk. Hankittavat tuotteet tulee olla kilpailutettu tämän hankinta-ohjeen mukaan. Tilauksen yhteydessä laskutus ohjataan rahoitusyhtiölle. Tuotteiden lisäksi tilaus voi sisältää tuotteisiin liittyviä kertaluonteisia palveluita, kuten asennuspalveluita tai koulutusta. Kun tuotteet rahoitetaan leasingrahoituksella, on suositeltavaa, että tuotteilla on vähintään vuokra-ajan mittainen myyjäliikkeen tai valmistajan takuu.

Ennen leasingrahoituksen kautta hankintaa, tulee tuotteelle määritellä sen elinkaaren mukainen vuokra-aika. Vuokra-aikaan voi kuulua enintään 60 kk:n sopimuskausi sekä 3-12 kk jatkovuokrausaika.

Leasingrahoitusta on mahdollista käyttää seuraavissa tilanteissa, kun hankinnan kokonaisarvo ylittää ilmoitetun arvon (alv 0%):

- Kaikki ATK laitteet, joihin luetaan kannettavat tietokoneet, pöytätyö-asetat ja tuotteeseen sisältyvät oheislaitteet (ei koske erillisesti hankittavia ergonomia tuotteita, eikä oheislaitteita).
- Kaikki tablet laitteet siltä osin, kun hankinnan yksikköhinta ylittää 300 €. Vuokra-aika enintään 24 kk.
- Kaikki monitoimilaitteet.
- Kaikki älypuhelimet siltä osin, kun hankinnan yksikköhinta ylittää 300 €. Vuokra-aika enintään 24 kk.

- Ergonomiatuotteet, jotka hankintaan fysioterapeutin suosituksesta ja, kun hankinnan yksikköhinta ylittää 300 €. Vuokra-aika enintään 24 kk.

Leasingrahoitukseen liittyy myös vuokravastuu sopimuskauden ajaksi, joka tulee kattaa talousarvion määrärahalla.

Leasingrahoitusta ei tule käyttää, mikäli hankintaan on varattu talousarviossa määräraha, eikä sitä ole varattu leasingrahoitukseen, hankittavan tuotteen elinkaari on alle 24 kk tai kyseessä on kulutustuote.

Hankkeiden kautta tehtävät hankinnat leasingrahoituksella tulee tarkastella tapauskohtaisesti erikseen, huomioiden hankepäätöksessä mainitut velvoitteet hankitun tuotteen säilyttämisestä sekä hankkeen tilitykseen liittyvät seikat.

Moottorikäyttöisiä ajoneuvoja ei voi hankkia edellä mainitulla leasingrahoitusso-
pimuksella. Moottorikäyttöisten ajoneuvojen hankintaan käytetään erillistä huol-
toleasingsopimusta. Moottorikäyttöisten ajoneuvojen hankinnasta päättää kun-
nanhallitus.

2. Hankintamenettelyt

Hankintalaki sisältää direktiivien mukaisen kynnysarvon lisäksi kansallisen kyn-
nysarvon. Julkiset hankinnat jakautuvat kolmeen eri ryhmään niiden taloudelli-
sen arvon perusteella seuraavasti:

- a) kansallisen kynnysarvon alittavat
- b) kansallisen kynnysarvon ylittävät ja
- c) EU- kynnysarvon ylittävät hankinnat.

Eri hankintamenettelyjen käytettävyys riippuu mm. hankinnan taloudellisesta ar-
vosta. Jäljempänä käsitellään hankintamenettelyjen käytön edellytyksiä eri suu-
ruisissa hankinnoissa.

2.1 Hankintamenettelyt kansallisen kynnysarvon alittavissa hankinnois- sa

2.1.1. Yleistä

Hankintojen kynnysarvot ovat arvonlisäverottomia summia (alv 0 %).

Kansallisen kynnysarvon alittaviin hankintoihin ei sovelleta hankintalakia.

Kansallisen kynnysarvon alittavissa hankinnoissa hankintamenettelyjen valinta on hankintayksiköiden harkinnassa.

Hankinta suoritetaan pääsääntöisesti avointa tai rajoitettua menettelyä käyttäen ja saatuihin tarjouksiin perustuen. Neuvottelumenettelyä ja suora hankintaa il-
man tarjouskilpailua käytetään silloin, kun tavanmukainen kilpailuttaminen ei ole
hankkeen erityinen laatu tai vähäisyys huomioon ottaen perusteltua esimerkiksi
kilpailuttamisesta johtuvien kustannusten tai siihen kuluvaan ajan johdosta.

Hankinnan arvon laskemisen perustana on koko hankintasopimuksen voimassaolon hankintojen kokonaisarvo. Kun arvioidaan sitä, onko suunniteltava hankinta aito pienhankinta, on hankintaa arvioitava hankintaorganisaation kaikkien hankintojen näkökulmasta. Hankintakokonaisuuden ja sen arvon määrittämisessä on otettava huomioon

- miten usein hankinta toistuu
- miten hankintatarve on ennakoitavissa
- mitkä tuoteryhmät kannattaa hankkia yhtenä hankintana (taloudellisesti, tehokkaasti sekä tarkoituksenmukaisesti)
- miten em. seikat vaikuttavat kilpailun syntymiseen.

2.1.2. Hankintarajat kansallisen kynnysarvon alittavissa hankinnoissa (pienhankinnoissa)

Pienhankinnoissa tulee hyödyntää käytössä olevaa sähköistä kilpailutusjärjestelmää.

Suora osto

< 500 €	tavara- ja palveluhankinta
< 5.000 €	muut erityiset palvelut
< 5.000 €	rakennusurakka, käyttöoikeussopimukset ja eritysalojen hankinnat

Suorassa ostossa hankintayksikkö suorittaa tilauksen ilman tarjouspyyntöä tai tekee hankintapäätöksen tarjouskilpailua järjestämättä, vain yhdeltä toimittajalta pyydetyn tarjouksen perusteella.

Myös pienissä hankinnoissa tulee aina hyödyntää kilpailua ja markkinoilla olevaa tarjontaa sekä tulee vertailla hintoja eri toimittajien välillä ja sen mukaan käyttää suoraa hankintamenettelyä.

Kevyt neuvottelumenettely tai vastaava

500 - < 5.000 €	tavara- ja palveluhankinta
5.000 - < 15.000 €	muut erityispalvelut
5.000 - < 15.000 €	rakennusurakka, käyttöoikeussopimukset ja eritysalojen hankinnat

Kevyt markkinakartoitus voidaan suorittaa esim. puhelimitse tai etsimällä mahdollisia tarjoajia internetistä. Ehdokkaiden soveltuvuutta arvioidaan markkinatiedon pohjalta ja neuvotteluihin valitaan vähintään kolme tarjoajaa. Neuvottelut voidaan suorittaa esim. sähköpostilla tai puhelimitse ja niistä kirjataan muistiinpanot ja perustelut, joiden pohjalta hankinta tehdään.

Hankintapäätöksen ja muutoksenhaun osalta noudatetaan samoja periaatteita, kuin muista vastaavankokoisista hankinnoista hankintayksikön hankintaohjeissa on määritelty.

Kansallisen kynnysarvon rajaan tehtävät hankinnat

5.000 – 60.000 €	tavara- ja palveluhankinta
15.000 – 300.000 €	muut erityispalvelut
15.000 – 150.000 €	rakennusurakka
15.000 – 500.000 €	käyttöoikeussopimukset
15.000 – 414.000 €	erityisalojen tavara- ja palveluhankinnat
15.000 – 5.186.000 €	erityisalojen rakennusurakat
15.000 – 414.000 €	erityisalojen suunnittelukilpailut

Näissä raja-arvoissa olevat hankinnat tulee kilpailuttaa lähes samalla tavalla, kuin kansallisen kynnysarvon ylittävät hankinnat.

Hankintapäätöksen ja muutoksenhaun osalta noudatetaan samoja periaatteita, kuin muista vastaavankokoisista hankinnoista hankintayksikön hankintaohjeissa on määritelty.

2.2 Hankintamuodot kansallisen kynnysarvon ylittävissä, mutta EU kynnysarvon alittavissa hankinnoissa

2.2.1 Yleistä

Kansallisen kynnysarvon ylittävissä kilpailutuksissa tulee käyttää käytössä olevaa sähköistä kilpailutusjärjestelmää. Hankintalain edellytyksenä on, että hankintamenettelyyn liittyvä tietojenvaihto toimitetaan sähköistä muotoa käyttäen.

Mikäli sähköistä kilpailutusjärjestelmä ei käytetä, hankinta aloitetaan ilmoittamalla siitä julkisten hankintojen sähköisessä Hilma ilmoitusportaalissa (www.hankintailmoitukset.fi).

Mikäli sähköistä kilpailutusjärjestelmää ei käytetä tulee hankintayksikön miettiä erikseen, miten hankintalain edellyttämä sähköinen tiedonsiirto hoidetaan.

Kansallisen kynnysarvon ylittävät hankintarajat:

• tavara- ja palveluhankinnat	yli 60 000 €
• sosiaali- ja terveyspalvelut	yli 400 000 €
• muut erityispalvelut	yli 300 000 €
• rakennusurakat	yli 150 000 €
• käyttöoikeussopimukset	yli 500.000 €

Kansallisen kynnysarvon ylittävissä, mutta EU- kynnysarvon alittavissa hankinnoissa noudatetaan hankintalakia. Hankintamenettelyt tähän ryhmään kuuluvissa hankinnoissa on osittain kevennettyjä verrattuna EU- kynnysarvot ylittäviin hankintoihin.

Tähän ryhmään kuuluvissa hankinnoissa hankinta suoritetaan pääsääntöisesti tarjouskilpailuna avointa tai rajoitettua menettelyä käyttäen. Neuvottelumenette-

lyä, kilpailullista neuvottelumenettelyä, puitejärjestelyä ja suora hankintaa ilman tarjouskilpailua käytetään ainoastaan hankintalaista ilmenevin erityisin perustein.

Kansalliset kynnysarvot ylittävien hankintojen vähimmäismääräajat

Kansallisissa hankinnoissa ehdokkaille on varattava hankinnan laajuus ja laatu huomioon ottaen kohtuullinen aika tarjousten tekemiseen. Tarjousajan pituutta harkittaessa tulee ottaa huomioon kilpailumahdollisuuksien hyväksikäytön ja tarjoajien tasapuolisen kohtelun vaatimukset.

2.2.2 Hankinnat kilpailuttaen

Avoim menettely

Avoimessa menettelyssä kaikki halukkaat voivat tehdä tarjouksen Tarjouskilpailusta julkaistaan ilmoitus kansallisessa julkisten hankintojen sähköisessä ilmoituskanavassa (HILMA) siten kuin siitä on erikseen asetuksella säädetty ja kauppa- ja teollisuusministeriön hyväksymissä ilmoituslomakkeissa edellytetty.

Avoiminta menettelyä käytetään erityisesti silloin, kun hankitaan selkeästi määriteltäviä tuotteita tai palveluita.

Tarjousten tekemiseksi on varattava riittävä aika ottaen huomioon hankinnan laatu, luonne ja laajuus. Ennen saatujen tarjousten käsittelyä arvioidaan tarjouksen jättäneiden yritysten kelpoisuus. Hankintapäätös tehdään saatujen hyväksyttävien tarjousten perusteella tarjouspyynnössä mainituin valintaperustein ja arviointikriteerein.

Rajoitettu menettely

Rajoitetussa menettelyssä tarjouksia pyydetään etukäteen määrättyä joukolta toimittajia, jotka tarjousta pyydettäessä arvioidaan luotettaviksi ja toimituskykyiksi suorittamaan aiottu hankinta tai muu tehtävä.

Toimittajien löytämiseksi rajoitetusta tarjouskilpailusta julkaistaan ilmoitus kansallisessa julkisten hankintojen sähköisessä ilmoituskanavassa eli ilmoitusportaalissa (HILMA) siten, kuin ilmoitusmenettelystä on erikseen säädetty ja määrätty edellä avoimen menettelyn yhteydessä mainitulla tavalla.

Neuvottelumenettely

Poikkeuksellisesti hankinta voidaan suorittaa hankintalaista ilmenevällä neuvottelumenettelyllä. Neuvottelumenettely poikkeaa avoimesta ja rajoitetusta menettelystä siinä, että toimittajaa valittaessa sallitaan siirryttäväksi neuvottelumenettelyyn tai neuvottelumenettelyä käytetään itsenäisenä etukäteen ilmoitettuna valintamenettelynä.

Neuvottelumenettelyyn voidaan siirtyä hankintalain säädetyin edellytyksin esimerkiksi silloin kun yhtäkään saatua tarjousta ei voida sellaisenaan hyväksyä tai kun muuten on ilmeistä, ettei ilman neuvotteluja päästä tyydyttävään tulok-

seen. Neuvottelumenettely ei oikeuta muutoin poikkeamaan aidosta kilpailutuksesta eikä saatujen tarjousten tasapuolisesta käsittelystä.

Kilpailullinen neuvottelumenettely

Kilpailullinen neuvottelumenettely on perinteisen neuvottelumenettelyn täydellisempi muoto käytettäväksi monimutkaisissa hankinnoissa. Käytännössä kilpailullinen neuvottelumenettely tulee sovellettavaksi vain poikkeuksellisesti EU-kynnysarvot ylittävissä hankinnoissa

Kilpailullista neuvottelumenettelyn soveltamisen edellytyksistä on säädetty hankintalaissa ja menettelyä käsitellään tarkemmin jäljempänä EU- kynnysarvot ylittävien hankintojen kohdalla.

Puitesopimukset ja puitejärjestelyt

Puitejärjestelynä hankintalaissa tunnettu hankintamenettely vastaa pääsääntöisesti perinteistä puitesopimusten kilpailuttamista. Puitejärjestelyjen mukaiset sopimukset ovat eräänlaisia raamisopimuksia, joiden kaikki ehdot, kuten suorittemäärät, eivät ole selvillä kilpailuttamisen aikana.

2.3 Hankintamuodot EU- kynnysarvon ylittävissä hankinnoissa

2.3.1 Yleistä

EU- kynnysarvon ylittävissä kilpailutuksissa tulee käyttää käytössä olevaa sähköistä kilpailutusjärjestelmää. Hankintalain edellytyksenä on, että hankintamenettelyyn liittyvä tietojenvaihto toimitetaan sähköistä muotoa käyttäen.

Mikäli sähköistä kilpailutusjärjestelmä ei käytetä, hankinta aloitetaan ilmoittamalla siitä julkisten hankintojen sähköisessä Hilma ilmoitusportaalissa (www.hankintailmoitukset.fi). Ilmoituksina tunnetaan ennakkoilmoitus, hankintailmoitus ja jälki-ilmoitus, joilla on nimensä mukainen tarkoitus.

Mikäli sähköistä kilpailutusjärjestelmää ei käytetä tulee hankintayksiön miettiä erikseen, miten hankintalain edellyttämä sähköinen tiedonsiirto hoidetaan.

Hankintalain tarkoittamissa EU-kynnysarvojen ylittävissä hankinnoissa sovelletaan laissa määrättyjä yksityiskohtaisia menettelytapoja ja toiminta-aikoja.

EU- kynnysarvot perustuvat Euroopan parlamentin ja neuvoston hyväksymien hankintadirektiivien pohjalta komission antamaan asetukseen. EU- kynnysarvot vahvistetaan kahden vuoden välein ja ne ovat 1.1.2017 alkaen kunnallishallintoa koskevissa

• tavara- ja palveluhankinnoissa	209 000 €
• rakennusurakoissa ja käyttöoikeusurakoissa	5 186 000 €
• erityisalojen tavara- ja palveluhankinnat	414.000 €
• erityisalojen rakennusurakat	5 186.000 €
• erityisalojen suunnittelukilpailut	414 000 €

Hankinnoissa tulee huomioida hankintalain mukaiset ilmoituksen vähimmäismääräajat.

2.3.2 Hankinnan kilpailuttamien

Avoim menettely

Avoimessa menettelyssä kaikki halukkaat voivat tehdä tarjouksen (HankL 24 §). Hankinnasta on ilmoitettava julkisten hankintojen sähköisessä ilmoitusportaalissa.

Avoiminta menettelyä käytetään erityisesti silloin, kun hankitaan selkeästi määriteltäviä tuotteita tai palveluita. Lisäksi yleensä edellytetään, että kysymyksessä on hankinta, joka voidaan ratkaista vain hinnan perustella ja joissa potentiaalisten tarjousten tekijöiden määrää on suuri.

Hankintalaissa mainittu tarjoajien teknisiä, taloudellisia ja muita edellytyksiä koskeva soveltuvuuden arviointi tapahtuu avoimessa menettelyssä vasta tarjousten jättämisen jälkeen.

Rajoitettu menettely

Rajoitetussa menettelyssä hankintayksikön on tehtävä hankintailmoitus julkisten hankintojen sähköisessä ilmoitusportaalissa, jota yritykset saavat tiedon tulevasta hankinnasta. Hankinnasta kiinnostuneiden yritysten tulee ilmoittautua eli jättää ns. osallistumishakemus. Hankintayksikön tulee valita ilmoittautuneiden joukosta ne yritykset, jotka täyttävät hankintayksikön hankintalain mukaisesti asettamat vaatimukset.

Hankintayksikkö voi rajoitetun menettelyn yhteydessä ennalta rajata niiden ehdokkaiden lukumäärän, joille tarjouspyyntö lähetetään. Lukumäärä tai sitä koskeva vaihteluväli on ilmoitettava hankintailmoituksessa.

Vastaavasti hankintayksikkö voi määritellä ehdokkailta vaaditut ominaisuudet noudattaen hankintalaista ilmeneviä perusteita.

Tarjoajia on kutsuttava hankinnan kokoon ja laatuun nähden riittävä määrä, vähintään viisi ehdokasta, todellisen kilpailun varmistamiseksi.

Rajoitettua menettelyä käytettäessä tarjousajan on oltava vähintään 40 päivää kirjallisen tarjouspyynnön lähettämisestä lukien. Jos hankintayksikkö on aikaisemmin julkaissut ennakoilmoituksen, joka on lähetetty Euroopan yhteisöjen virallisten julkaisujen toimistoon viimeistään 52 päivää ja aikaisintaan 12 kuukautta ennen hankintaa koskevan ilmoituksen julkaisemista, voidaan tarjousaika lyhentää.

Neuvottelumenettely

Hankinta voidaan erityisin perustein suorittaa hankintalaista ilmenevällä neuvottelumenettelyllä. Neuvottelumenettely poikkeaa avoimesta ja rajoitetusta menet-

telystä siinä, että toimittajaa valittaessa sallitaan siirryttäväksi neuvottelumenettelyyn tai neuvottelumenettelyä käytetään itsenäisenä etukäteen ilmoitettuna valintamenettelynä.

Kilpailullinen neuvottelumenettely

Kilpailullinen neuvottelumenettely on perinteistä neuvottelumenettelyä kehittyneempi käytettäväksi monimutkaisissa hankinnoissa. Sen soveltamisen edellytyksistä on säädetty hankintalain.

Hankittavaa tavaraa, palvelua tai rakennustyötä ei voida aina määritellä niin tarkoin, että tarjouksen tekijät voisivat antaa hankintayksikölle yksityiskohtaisen tarjouksen. Tällaisissa tilanteissa hankintakilpailu voidaan toteuttaa lain tarkoittamalla kilpailullisella neuvottelumenettelyllä. Kilpailuttamisen perustana on hankintayksikön laatima hankinnan tavoitteita ja sisältöä koskeva hankekuvaus, jonka pohjalta kilpailullinen neuvottelumenettely käydään.

Puitejärjestely

Puitejärjestelynä hankintalaissa tunnettu hankintamenettely vastaa pääsääntöisesti perinteistä puitesopimusten kilpailuttamista. Puitejärjestelyjen mukaiset sopimukset ovat eräänlaisia raamisopimuksia, joiden kaikki ehdot, kuten suorittemäärät, eivät ole selvillä hankintakilpailun aikana.

2.3.3 Hankinta ilman kilpailuttamista (suora hankinta)

Suorassa hankinnassa hankintayksikkö suorittaa tilauksen ilman tarjouspyyntöä tai tekee hankintapäätöksen tarjouskilpailua järjestämättä vain yhdeltä tai useammalta toimittajalta pyydetyn tarjouksen perusteella.

Suora hankinta on sallittu vain hankintalaista ilmenevin erityisin perustein, joita on tulkittava suppeasti. Suora hankinta on mahdollista mm. silloin, kun vain tietty toimittaja pystyy toteuttamaan hankinnan tai kun ennalta arvaamattoman syyn aiheuttaman kiireen johdosta hankintaa ei ehditä kilpailuttaa.

3. Hankinnoista ilmoittaminen

3.1 Ilmoittamisvelvollisuudesta

Hankintalain tarkoittamista kynnysarvot ylittävistä hankinnoista on ilmoitettava kansallisesti tai EU:n laajuisesti sen mukaan kuin hankintalaissa ja sen perusteella annetussa valtioneuvoston asetuksessa säädetään. Erityisalojen hankintalain tarkoittamissa hankinnoissa ilmoittamisvelvollisuus koskee vain EU-kynnysarvot ylittäviä hankintoja.

Ilmoitusaikoja ja niiden laskemistapaa on käsitelty edellä kohdassa 2.3 eri hankintamenettelyjen yhteydessä.

3.2 Ennakkoilmoitus/Kausi-ilmoitus

Hankintayksikön on laadittava ja julkaistava EU- kynnysarvot ylittävissä han-

kinnoissa ennakkoilmoitus/kausi-ilmoitus varainhoitovuonna toteutettaviksi suunnitelluista tavarahankinnoista ja ns. ensisijaisista palveluhankinnoista (A-liite) tuoteryhmittäin sekä olennaiset tiedot kynnysarvon ylittävistä rakennushankkeista, siten kuin hankintalaissa ja -asetuksessa edellytetään.

3.3 Hankintailmoitus

Hankintayksikön, joka aikoo hankkia tavaraa, palveluja tai toteuttaa rakennushankkeen on julkaistava hankintailmoitus, jossa hanke on yleisellä tasolla yksilöity.

Hankintailmoitusten tekemisestä on hankintalaissa samoin kuin sähköistä ilmoituskanavaa koskevassa HILMA- kanavan käyttöä koskevissa ohjeissa yksityiskohtaiset menettelytapaohjeet.

Hankintailmoituksen julkaisussa pienhankinnoissa, kansallisen kynnysarvon ylittävissä ja EU-kynnysarvon ylittävissä käytetään sähköistä kilpailutusjärjestelmää.

Hankintayksikkö voi julkaista hankintailmoituksen myös muussa tarkoituksenmukaisessa tiedotusvälineessä, kuten sanoma- tai ammattilehdissä taikka omilla Internet-sivuillaan. Ilmoitusta ei saa julkaista muualla ennen kuin se on julkaistu Internet-osoitteessa www.hankintailmoitukset.fi.

Kansallisten ja EU-kynnysarvojen ylittävissä hankinnoissa tietojen toimittamisessa käytettävien sähköisten välineiden ja niiden teknisten vaatimusten on oltava syrjimättömiä, yleisesti saatavilla ja yhteensopivia yleisesti käytössä olevan tieto- ja viestintäteknologian kanssa.

3.4 Jälki-ilmoitus

Hankintayksikön on lähetettävä EU- kynnysarvot ylittävissä hankinnoissa voitaneesta tarjouksesta jälki-ilmoitus lain edellyttämässä määräajassa. Jälki-ilmoituksen kautta EU:n kilpailuviranomaisilla on mahdollisuus seurata sisämarkkinoiden toimivuutta.

4. Hankintakilpailu ja tarjousmenettely

4.1 Tarjousten pyytämisen yleiset periaatteet

Hankintojen kilpailuttamisen onnistumisen perusedellytyksenä on, että hankintayksikköä edustava tilaaja on selvittänyt itselleen tulevan hankinnan sisällön ja sen vaikutuksen hankintayksikön toimintoihin. Ennen tarjouspyynnön lähettämistä hankintayksikön on hankinnan sisällön määrittämisen lisäksi varmistettava, että kaikki hankinnan keskeiset osatekijät, kuten hankintamenettely, sopimusehdot ja valintaperuste on mietitty valmiiksi.

Tilaajalla on oikeus määrätä hankinnan sisältö määrän, laadun ja muiden tyyppilisten tavarain, palvelun tai urakan laatua koskevien seikkojen osalta.

Suullista tarjouspyyntöä voidaan käyttää ainoastaan kynnysarvot ylittävissä hankinnoissa. Suullinen tarjouspyyntö on tarvittaessa vahvistettava kirjallisesti.

Tarjouspyyntö lähetetään samanaikaisesti ja saman sisältöisenä kaikille ehdokkaille.

Tarjouksista on valittava kokonaistaloudellisesti edullisin tarjous. Kokonaistaloudellisesti edullisin on tarjous, joka on hankintayksikön kannalta hinnaltaan halvin, kustannuksiltaan edullisin tai hinta-laatusuhteeltaan paras. Jos hankintayksikkö käyttää muissa kuin tavarahankinnoissa kokonaistaloudellisen edullisuuden perusteena ainoastaan halvinta hintaa, sen on esitettävä tätä koskevat perustelut hankinta-asiakirjoissa, hankintapäätöksessä taikka hankintamenettelyä koskevassa erillisessä kertomuksessa

Tarjousta ei saa pyytää ehdokkaalta, jota ei ole merkitty yritys- ja yhteisötietojärjestelmään, jos laki tällaista merkitsemistä edellyttää. Tarjoajan tulee täyttää myös tilaajavastuulain mukaiset vaatimukset.

Kuljetuspalveluja kilpailutettaessa tulee ottaa huomioon laki ajoneuvojen energia- ja ympäristövaikutusten huomioimisesta julkisissa hankinnoissa (1509/2011) tuli voimaan 1.2.2012.

Laki perustuu EY-direktiiviin ja sen tavoitteena on edistää puhtaiden ja energiatehokkaiden ajoneuvojen käyttöä.

Laki velvoittaa julkisia hankintayksiköitä ottamaan huomioon tieliikenteen moottoriajoneuvojen energiatehokkuuden ja ympäristövaikutukset sekä ajoneuvojen että henkilöliikenteen kuljetuspalvelujen hankinnoissa. Hankintayksikön tulee siis määritellä tarjouspyynnössä, miten laissa mainitut tekijät otetaan hankinnassa huomioon.

4.2 Tarjouspyynnön sisältö

Tarjouspyyntö on hankintaa koskevan kilpailutuksen keskeisin asiakirja. Tarjouspyynnön sisältö määräytyy hankittavan tavaran, palvelun tai rakennusurakan kohdalla eri tavoin. Myös hankkeen taloudellinen arvo vaikuttaa asiakirjojen sisältöön. Erityisesti EU- kynnysarvot ylittävissä hankkeissa hankintailmoitukseen ja tarjouspyynnön sisältöön on kiinnitettävä riittävää huomiota. Mikäli tarjouspyyntö poikkeaa hankintailmoituksesta, jälkimmäinen menee aikaisemmin laadittuna asiakirjana pätevyysjärjestyksessä edelle.

4.3 Valintaperusteiden asettaminen

Kokonaistaloudellisesti edullisimman tarjouksen valinta

Tarjouksista on valittava kokonaistaloudellisesti edullisin tarjous. Kokonaistaloudellisesti edullisin on tarjous, joka on hankintayksikön kannalta hinnaltaan halvin, kustannuksiltaan edullisin tai hinta-laatusuhteeltaan paras. Hinta-laatusuhteen arvioinnissa käytettävien vertailuperusteiden tulee liittyä hankinnan kohteeseen ja mahdollistaa tarjousten puolueeton arviointi. Hankintayksikön tulee ilmoittaa käyttämänsä kokonaistaloudellisen edullisuuden peruste sekä mahdolliset vertailuperusteet hankintailmoituksessa tai tarjouspyynnössä. EU-kynnysarvot ylittävissä hankinnoissa valinta- ja vertailuperusteisiin tulee kiinnittää erityistä huomiota.

Vertailuperusteiden on liityttävä hankinnan kohteeseen 94 §:n mukaisesti, ne eivät saa antaa hankintayksikölle rajoittamatonta valinnanvapautta ja niiden on oltava syrjimättömiä ja varmistettava todellisen kilpailun mahdollisuus. Hankintayksikön on asetettava vertailuperusteet siten, että tarjoaja pystyy todentamaan niihin perustuvat tiedot tarjousten vertailua varten. Epäselvissä tapauksissa hankintayksikön on tosiasiallisesti tarkistettava tarjoajien antamien tietojen ja näytön paikkansapitävyys.

4.4 Määräajat

Toimittajan, joka haluaa osallistua tarjouskilpailuun kynnysarvot ylittävissä hankkeissa, tulee avointa hankintamenettelyä lukuun ottamatta ilmoittaa halukkuutensa asiaan jättämällä osallistumishakemus hankintayksikön asettamassa määräajassa.

Tarjouksen jättämiselle on vastaavasti asetettava määräaika päivämääränä ja kellonaikana.

Osallistumishakemuksen ja tarjouksen jättämiselle varattavan määräajan vähimmäisajasta on EU- kynnysarvot ylittävien hankintojen osalta säädetty hankintalaissa. Muissa hankinnoissa tarjouksen tekemiseen on varattava riittävä aika, jonka pituus määräytyy hankkeen luonteen mukaisesti.

Määräajan jälkeen jätetyt tarjoukset on hylättävä.

4.5 Ehdokkaiden ja tarjoajien valinta

Hankintayksikön on tehtävä ehdokkaiden ja tarjoajien asemaan vaikuttavista ratkaisuista sekä tarjousmenettelyn ratkaisusta kirjallinen päätös, joka on perusteltava.

Päätöksestä tai siihen liittyvistä asiakirjoista on käytävä ilmi ratkaisuun olennaisesti vaikuttaneet seikat, joita ovat ainakin ehdokkaan, tarjoajan tai tarjouksen hylkäämisen perusteet sekä keskeiset perusteet, joilla hyväksytyjen tarjousten vertailu on tehty. Päätöksessä, joka koskee puitejärjestelyyn perustuvan hankinnan kilpailuttamista, on riittävää todeta seikat, jotka osoittavat, että tarjousten valinta- ja vertailuperusteita on sovellettu hankintalaissa edellytetyllä tavalla.

Hankintayksikön on päätöksellään suljettava ehdokas tai tarjoaja tarjouskilpailun ulkopuolelle, jos hankintayksikön tiedossa on, että ehdokas tai tarjoaja taikka sen hallinto-, johto- tai valvontaelimen jäsen tai edustus-, päätös- tai valvontavaltaa käyttävä henkilö on rikosrekisteristä ilmenevällä lainvoimaisella tuomiolla tuomittu jostakin seuraavasta rikoksesta rangaistukseen.

Ehdokkaan tai tarjoajan sulkemisesta kilpailusta on tehtävä hallinnollinen päätös joko heti tai lopullisen valintapäätöksen yhteydessä.

Ehdokas tai tarjoaja voidaan sulkea pois kilpailusta myös tilaajan selvitysvastuusesta ja vastuusta ulkopuolista työvoimaa käytettäessä annetun lain (1233/2006) eli **tilaajavastuulain** mukaisin perustein. Lailla pyritään torjumaan ns. harmaita markkinoita. Kilpailusta sulkeminen voi tapahtua tilaajavastuulaisissa mainituin perustein, jos asiasta on mainittu tarjouspyyntöasiakirjoissa.

4.6 Tarjousten vastaanotto ja avaaminen

Sähköisellä kilpailutusjärjestelmällä saadut tarjoukset avataan vasta sen jälkeen, kun tarjousten jättöaika on päättynyt.

Kirjallisesti saapuneet tarjoukset kirjataan tai niiden päällykseen merkitään tarjouksen saapumisaika ja vastaanottajan nimi. Tietoteknisin menetelmin tehtyjen tarjousten vastaanotto on järjestettävä siten, ettei tarjousehtojen salaisuutta vaaranneta. Näin saadut tarjoukset on suljettava kirjekuoreen (telefaksit) tai muutoin varmennettava tietovuodot kesken asian käsittelyn.

Tarjoukset säilytetään avaamattomina niiden avaamistilaisuuteen saakka. Myös avaamistilaisuuden jälkeen on huolehdittava siitä, että tarjoukset niihin kuuluvine hankintapäätöksen kannalta oleellisine liitteineen säilytetään huolellisesti.

4.7 Tarjousten hylkääminen

Hankinnasta päättävällä on oikeus hylätä saadut tarjoukset hankintalain mukaisin perustein.

4.8 Tarjousten arviointi ja toimittajan valinta

Hyväksytyt tarjoukset on vertailtava tarjouspyyntöön sisältyvien kaikkien ehtojen mukaisesti. Tarjouksia vertailtaessa ei saa ottaa mukaan uusia arviointiperusteita, joita ei ole mainittu tarjouspyyntöasiakirjoissa.

Tarjouksia vertailtaessa on yleensä syytä tehdä vertailutaulukko, jotta eri arviointiperusteiden pisteytys muistetaan tehdä jokaisen tarjoajan kohdalta kaikkien tarjouspyynnössä mainittujen vertailukriteerien osalta. Vertailutaulukon pohja voidaan esittää jo tarjouspyynnössä. Vertailuperusteiden käyttö on perusteltava, ellei asia ilmene yksiselitteisesti vertailutaulukosta.

4.9 Hankintapäätös ja sen pöytäkirjaus

Hankintapäätöksen tekee se toimitus- tai viranhaltija, jolle on johtosäännössä (delegointi) tai sen perusteella tehdyllä hallinnollisella päätöksellä (subdelegointi) annettu päätösvalta hankinta-asioissa.

5. Sopimusmenettely

5.1 Sopimuksen tai tilauksen tekeminen

Hankinnasta tehtävä sopimus tehdään noudattaen sopimuksen tekemistä koskevia voimassa olevia yksityisoikeudellisia säännöksiä, kuten oikeustoimilakia. Hankintalaki edellyttää, että hankintapäätöksen tekemisen jälkeen laaditaan kirjallinen sopimus.

Hankintasopimusten ollessa yksityisoikeudellisia sopimuksia, hankintojen kilpailuttamiseksi ja sopimusten laatimisen helpottamiseksi niiden yhteydessä voidaan käyttää alan yleisiä sopimusehtoja, kuten julkisten hankintojen yleisiä so-

pimusehtoja JYSE 2014, rakennusurakan yleisiä sopimusehtoja YSE 1998, konsulttitoiminnan yleisiä sopimusehtoja KSE 1995, valtion tietokonehankintojen yleisiä sopimusehtoja VYSE tai IT-2010 ja muita asianomaista hankintatehtävää koskevia sopimusehtoja.

5.2 Ennakot

Myyjälle voidaan poikkeuksellisesti myöntää ennakkoa suoritettavasta maksusta. Ennakko on sovittava hankinnan lopulliseksi osamaksuksi ja sille on tarvittaessa vaadittava riittävä vakuus.

5.3 Vakuudet

Hankintasopimuksen velvoitteiden täyttämiseksi hankintayksikkö voi tarvittaessa vaatia vakuuden. Tästä pitää olla maininta jo tarjouspyyntöasiakirjoissa, kuten muistakin sopimusehdoista.

5.4 Tavarán vastaanotto tai palvelun ja urakan hyväksyminen

Tavaraa vastaanotettaessa on sen määrä, laatu ja kunto viipymättä tarkistettava. Asennettavan laitteen saa hyväksyä vasta, kun sille on suoritettu käyttöönottotarkastus, jossa on todettu, että laite on toimintakunnossa ja täyttää sille asetetut suoritusarvot sekä muut hankintasopimuksen ehdot.

6. Erinäiset määräykset

6.1 Esteellisyys ja kilpailuneutraalisuus

Tarjouksen, hankintaa koskevan sopimuksen tai sen tulkintaa koskevan asian käsittelyyn tai tavarán tai palvelun tarkistamiseen osallistuvan henkilön tulee olla esteetön. Esteellisyydestä hankinta-asioissa on voimassa, mitä siitä on erikseen säädetty kuntalaissa ja hallintolaissa.

6.2 Asiakirjojen julkisuus ja salassapito

Hankintoja koskevien asiakirjojen julkisuus riippuu hankinta-asian käsittelyvaiheesta. Asiakirjojen julkisuudessa noudatetaan viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) eli julkisuuslain säännöksiä.

Hankintaviranomainen ei saa ilman asianosaisen suostumusta käyttää oikeudettomasti tietoja, jotka liittyvät tarjouksen tehneen elinkeinonharjoittajan liike- tai ammattisalaisuuteen.

6.3 Tilaajavastuulaki

Laki tilaajan selvitysvelvollisuudesta ja vastuusta ulkopuolista työvoimaa käytettäessä eli niin sanottu tilaajavastuulaki (1233/2006) tuli voimaan 1. tammikuuta 2007. Lain mukaan tilaajan tulee ennen vuokratyövoiman käyttöä koskevan sopimuksen tai alihankintasopimuksen tekemistä pyytää sopimuspuoleltaan selvitys lakisääteisten velvoitteiden noudattamisesta ja sovellettavista työehdoista. Selvitysvelvollisuuden laiminlyönnistä voi seurata laiminlyöntimaksu. Tilaajavastuulaissa tilaajalla tarkoitetaan sitä, joka käyttää vuokrattua työntekijää tai jonka

työtiloissa tai työkohteessa työskentelee alihankintasopimukseen perustuvaa työvoimaa.

